

ВАСИЛЬ ЩЕРАСЬ

ЧОРНЕ СОНЦЕ

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.

Російсько-українська війна — очима бійця полку «Азов».

Хто і навіщо затягує криваву драму? Чому гинуть найкращі? Чому місцеві вважають своїх визволителів ворогами? Яким наш герой бачить майбутнє Вітчизни? Глибока, сповнена смутку, болю й надії оповідь хлопця, якого честь і сумління змусили взяти до рук зброю.

До видання ввійшли твори «Чорне Сонце», «Танець під чортову дудку», «Крук — птаха нетутешня», «Останній шанс Захара Скоробагатька», «Високі гори у Ялі», «Цілком таємні історії».

Василь Шкляр

Чорне Сонце

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2018

© Шкляр В. М., 2015

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання
українською мовою, 2018

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє
оформлення, 2015, 2018

ISBN 978-617-12-5360-5 (epub)

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Електронна версія створена за виданням:

Шкляр В.

Ш66 Чорне Сонце : збірка / Василь Шкляр ; худож. Маріанна Пащук. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. — 304 с. : іл.

ISBN 978-617-12-4959-2

Російсько-українська війна — очима бійця полку «Азов».

Хто і навіщо затягує криваву драму? Чому гинуть найкращі? Чому місцеві вважають своїх визволителів ворогами? Яким наш герой бачить майбутнє Вітчизни? Глибока, сповнена смутку, болю й надії оповідь хлопця, якого честь і сумління змусили взяти до рук зброю.

До видання ввійшли твори «Чорне Сонце», «Танець під чортову дудку», «Крук — птаха нетутешня», «Останній шанс Захара Скоробагатька», «Високі гори у Ялті», «Цілком таємні історії».

УДК 821.161.2

Дизайнер обкладинки *Едуард Новіков*

Художник *Маріанна Пащук*

Чорне Сонце

Дума про братів азовських

Наприкінці третього тисячоліття до Різдва Христового, коли Земля вступала у Сварогову ніч і насувалися зловісні часи, волхви-укри постановили відкрити для свого племені таємницю сакрального знаку Чорне Сонце. Саме цей магічний символ здатний був дати людям нове джерело енергії, аби вони вистояли в годину найтяжчих випробувань. Цей знак забезпечував тісний зв'язок із предками, а отже, давав особливу силу та витривалість. І горе було тому, хто не чув голосу прабатьків, голосу рідної крові. Чорне Сонце спалювало йому душу.

1

Не скажу, що я закохався у неї з першого погляду, але вразила мене ця красуня не менше, ніж те мінометне стрільно, що гримнуло біля розвалені стайні на фермерському дворі. Ми втрюх — Єгер, Сіроманець і я — заскочили на це господарство перевірити, чи все тут чисто; Єгер із Сіроманцем зайшли до будинку з розбитими вікнами, я прикривав їх знадвору, і саме тоді та міна гахнула так близько, що здалося, наче вона розірвалася в моєму правому вусі. Я впав на землю, але навіть тоді, перевівши подих, глипнув з-під каски на диво, яке невідь-звідкіля тут уродилося.

Вона стояла серед розбомбленого подвір'я гола-голісінька — сама богиня Лада — і всією собою кликала мене до себе. Не можна сказати, що вона аж так уже сяяла вродою — мала трохи обвислі груди, руки тримала складені внизу живота, ніби насамперед хотіла захистити своє лоно, — але її обличчя було загадковішим за усмішку Мони Лізи.

Коли в повітрі засвистіло ще одне мінометне стрільно, я нахильці підбіг до неї і майже галантно опустився на ліве коліно. Я взагалі-то

шульга і стріляю з лівої, а до того ж мав тепер лише лівий наколінник, бо правого віддав перед наступом Вовчику. Цей новенький хлопчина із 23-ї бригади так запанікував перед боєм, що опинився серед нашої сотні, метушився, кидався на всі боки, запитуючи, чи немає у когось зайвої каски чи бодай наколінників, і тоді я сказав, що, брате, ніхто з нас не носить запасних касок, це було б просто смішно, якби ми за плечима носили запасні каски чи броники, а ось наколінники — так, ми їх маємо по двоє, себто по одному на кожне коліно, і я тобі можу одного вділити. «Я тобі дам навіть правого, — сказав я, — бо якщо стріляю з коліна, то з лівого», — і хлопчинка дуже зрадів, якимось так винувато всміхнувся, беручи у мене правого наколінника, і та усмішка, що пробігла його лицем, наче тінь, мені не сподобалася. «Я поверну, — сказав він винувато, — знаю, що ти азовець, знайду тебе після всього і поверну, мене тут усі називають Вовчиком, я ще не встиг обрати собі позивний. А як кличуть тебе?» «Маляр», — відповів я, і Вовчик побіг шукати своїх, і мені не подобалося, як він нервово біжить, не подобалося його зігнута спина, не подобалося, як підстрибує автомат на його гострому плечі, та й що там могло подобатися, якщо хлопчина вперше ішов до бою, а на ньому не було навіть каски.

І навіщо, Вовчику-братику, тобі позивний, якщо твоє ще дитяче ім'я само по собі є найкращим для тебе псевдонімом і позивним, не треба більше нічого шукати, Вовчику-братику, бо, якщо покласти руку на серце, у нас із цими позивними справжнісінька чехарда. Замість того щоб назватися Байдою, Нечаєм, Кривоносом чи Гонтою — немає числа таким іменам, — хлопці, немов для приколу, раптом стали хто Фрицом, хто Маршалом, хто Кротом, а один наш азовець узяв собі позивний Негідник. Я розумію, що немає на світі поряднішого хлопця за цього Негідника, але якби моя воля, то всипав би йому шомполів на голе тіло за такі жарти. Є у нас давня козацька традиція — за особливу провину карати небораку гарячими. Звісно, що вже не нагайками, а шомполами.

Недавно такої честі удостоїлися і ми з Єгерем — дістали по тридцять гарячих (по одному від кожного бійця нашої чоти), щоправда, не на голе тіло, а, спасибі високоповажному товариству, через штани. За що? Верталися ми удвох з Єгерем одного пізнього вечора на базу через селище, і нам закортіло попиту чогось холодненького. В горлянках так пересохло, що вже й голосів не

відтягнемо. Підійшли до ларька, а там ватяне рило сказало, що всьо, пацани, лавку зачинено і, вапще, нехер тут ходити з автоматами. Ми до нього по-доброму: так і так, мовляв, спрага мучить, а воно, чмо п'яне, вперлося рогом, почало матюкатися, ледь не погрожувати, сказало, що нас, бандерівців, сюди ніхто не кликав.

— Захлинився ти своїми помиями, свиняче рило, — сказав я.

Ми пішли собі далі, однак рило ще й услід нам поперло матюччям, потім вискочило з ларька і замахнулося чи то кулаком, чи пляшкою, в темряві не дуже роздивишся, тому Єгер подумав, що в нього в руці граната. Спрацював інстинкт самозахисту, найкращий стрілець нашої чоти в одну мить скинув із плеча автомат й одиночним улупив нахабі нижче коліна.

Потім Єгер пояснював, що хотів вистрілити мимо, на пострах чи попередження, але в темряві схибив, бо стріляв же не зі своєї СВД, а з акаема, через те промазав і вліпив біснுவатому сепару в ногу. Полегшувало Єгереву вину і те, що він сам на плечах заніс пораненого в нашу ж таки медчастину. Тому обійшлося шомполами.

Я був совісним свідком у Єгера, навіть узяв половину вина на себе, адже ми разом були того вечора, і якби Єгер мене не випередив, то також стріляв би, і ще не відомо, куди в темряві влучив би. Я ж звичайний стрілець, а не снайпер, тому куля могла б дзизнути прямісінько в лоб. Отож, сказав я, шомполів нам належиться порівну, і так ми обоє лягли на лави, а хлопці — вся чота — по черзі проходили повз нас і били, кому як дозволяла совість. Хто легенько, хто дужче, Сіроманець, земляк мій, той, можна сказати, тільки погладив, а нарваний Фриц так урізав, що в очах засвітили свічки.

У Фрица немає почуття гумору, немає жалю, він усе сприймає за чисту монету, через те й вояка з нього добрячий. Пішов якимсь уночі на вилазку (Фриц любив одинцем воювати), а вранці приніс чотири пари добротних черевиків і похвалився, що вдалося завалити п'ятьох кабанів.

— А де ж п'ята пара? — з недовірою спитав Єгер, який іноді теж самотужки виходив на полювання і знав, що завалити п'ятьох кабанів за одну ніч не так просто.

— На мені, — Фриц підняв ногу, показуючи міцного, як кінське копито, черевика. — Я ж на лови босоніж пішов.

— Нічо' собі, — повірив Єгер. — Маде ін раша.

Єгер тоді ходив у дешевих китайських кросівках (про берці ми ще й не мріяли), і ходив він по-особливому, я б сказав, по-котячому. Високий, тонкий, на довгих, журавлиних ногах, він ступав на землю легко і сторожко, наче дослухався премудрості Омара Хайяма, котрий усім людям радив обережно ступати на землю, адже ніхто з нас не відає, на чії зіниці він наступає. Але насправді таку ходу у Єгереві виробило його тонке ремесло.

Ось і до цього фермерського будинку з потрощеними вікнами він зайшов сторожко, мовби ступав по тонкому льоду, а за ним почвалав, як ведмідь у малинник, Сіроманець. Мій друзяка Сіроманець, якщо глянути збоку, таки вайлуватий, можна подумати, зовсім незграба, але то велика омана. Сіроманця треба побачити в гарячому ділі. Особливо коли він лупить з гранатомета-підствольника. Лупить і сміється. Х-га-га. Сміється і лупить. Окрім усього, під час «перемир'я» Сіроманець вряди-годи виїжджає у відрядження за межі зони війни. Також на гарячу роботу. На спецзавдання.

Якщо уважно переглянути на «Ютубі», як валяли пам'ятники Леніну в Харкові чи в Кіровограді, то там неодмінно запримітиш у натовпі «вайлуватого» хлопчину з рудою бородою. Щоправда, на задньому плані, бо Сіроманець панічно боїться відеокамер, особливо телевізійних, щоб, не доведи Господи, його не побачили по ящику батько-мати. Вони не знають, що Сіроманець воює. Ще їдучи з Кривого Рогу на Майдан, він набрехав удома, що напивав добру роботу в Києві на будівництві.

— У нені хворе серце, — пояснив нам Сіроманець.

Він зовсім недавно перейшов на рідну мову і думає, що правильно треба казати «неня», бо «мама» кажуть і кацапи. По мобільному Сіроманець розмовляє з батьками теж українською, і ті здивовано запитують у нього, що сталося. Сіроманець пояснює, що він живе в Києві, де всі інтелігентні люди розмовляють українською, тому він так звик. «Гібридною російською тут цвенькає лише непритомна чернь», — натхненно мудрує Сіроманець зі своїм приглушеним смішком: х-га-га.

Його неня не дуже тим переймається, неню більше хвилює те, що син на тяжкій роботі. Вона просить його бути обережним, добре їсти і тепло зодягатися, бо на будівництві небезпечна робота і холодні вітри. Сіроманець запевняє неню, що тут ніякої небезпеки, він кладе цеглу, як

клав її і в Кривому Розі, тільки за більші гроші — вистачає і на житло, і на харчі та одяг. Аж тут няня його приголомшує. «Я знаю, синку, що тобі там скрутно, — схлипує вона. — Голодно й холодно. Але ти не їдь додому, бо тобі вже третя повістка прийшла з військкомату».

— Як ти думаєш? — запитав мене тоді Сіроманець. — За це можуть судити?

— За що?

— За те, що не з'явився до військкомату. За дезертирство.

— У нашій державі все можливе, — сказав я. — Але ти не переживай. Ми, азовці, не дозволимо. Ми їх усіх поставимо на місце.

Помовчавши, я додав:

— Ми їх раком поставимо.

— Я не переживаю, — зітхнув Сіроманець. — Я про інше.

— Про що?

— Батько, мабуть, здогадується. Дзвоню якомусь, а він питає: «Ну що, синку, багато вже цеглин поклав?» Я не лічив, кажу. «І правильно робиш, — каже він. — Не лічи». От старий лис! Думаєш, він скаже нєні?

— Ні, — заспокоїв я Сіроманця. — Він же твій батько.

Йому, видно, сподобалася така відповідь, бо, трохи помовчавши, Сіроманець сказав:

— Маю до тебе велике прохання. Ти ж мій земляк...

— Кажи.

— Якщо раптом... Якщо зі мною щось станеться, ти колись зайдеш до моїх і попросиш від мого імені пробачення. Обіцяєш?

— Обіцяю, — сказав я. — Тільки не те, що ти думаєш.

— А що?

— Я зайду до них і скажу, що на тебе, вайла дурного, впала з верхотури цеглина.

— Дякую, — сказав Сіроманець і засміявся своїм приглушеним смішком: х-га-га.

Він мене зрозумів.

Я знаю, чому саме ця розмова пригадалася мені після того, як мінометне стрільно вибухнуло біля стайні. Бо за хвилину до того Сіроманець пропонував розпочати зачистку саме звідти, але Єгер сказав, що ні, спершу підемо до будинку. І як тільки вони сховались у проїмі дверей, я, тримаючи автомат наготові, заглянув за причілок і

раптом уледів те диво. Уледів оголену постать, що всією собою кликала мене до себе. Та я ще не встиг намілуватися нею, як на тому місці, куди пропонував іти Сіроманець, гахнула міна. Гримнула з такою силою, що мені здалося, наче вона розірвалася в моєму правому вусі, а коли в повітрі засвистіло ще одне стрільно, я умить опинився біля красуні і припав до її теплого лона. Притулився до теплого каменя, бо це була справжнісінька скіфська баба. Тієї ж миті вона здригнулася від ударів осколків, які з противним скреготом дзизнули об камінь.

Звідки? Звідки ти тут узялася?

Я підвівся і став її розглядати. Скіф'янка мала зовсім невиразне обличчя, обшмугляне тисячолітніми дощами, вітрами, негодами, і на тому обличчі не було ні рота, ні носа, ні губ, лише проглядали виїмки очей, і мені ввижалося, що вона прозирає мене тими очима наскрізь. У неї були продовгуваті обвислі груди (мабуть, через те її називають бабою), а найвиразніше, що вона мала, — це руки, цнотливо складені внизу живота, і в тому був, як на мене, якийсь особливий знак, була якась глибинна суть, якої я ще не міг збагнути, але мені чомусь стало моторошно.

Можливо, то був страх, який знагла прокидається у твоєму єстві, коли землю й повітря шматують вибухи, та я був певен, що цього разу волосся на моїй голові заворушилося від чогось іншого.

— Ні фіга собі! — почув позад себе голос Єгеря.

— Ну й ну! — здивувався і Сіроманець. — Як вона тут опинилася?

— Поцупили, — сказав Єгер. — Той, хто тут жив, викрав її з якогось музею чи заповідника.

Мене трохи розчарувало Єгереве припущення, хоча, швидше за все, так воно і було. Нині музейні реліквії часто перекочують до приватних осель. Ось і цей фермер не пас задніх.

Але... але... але ж...

Мені спала одна мудра думка, якою я не наважився поділитися з хлопцями. Ще подумують, що мене тут контузило.

Я зайшов скіф'янці за спину і побачив на ній три свіжі зарубки, вищерблені осколками.

— Вона рятувала мені життя, — сказав я.

— Баба? — не повірив Єгер.

— Це не баба. — Я доторкнувся до свіжих зарубин у камені. — Це жінка.

— Чому ж у неї такі обвислі цицьки? — знов не повірив Єгер.

— Чому? — я трохи помовчав, шукаючи найпростішу відповідь, потім сказав: — Тому, що ці груди вигодували ціле плем'я.

Єгер, який ставив усе під сумнів, знов хотів щось заперечити, але на паску в нього затріщала рація, і ми почули голос нашого чотового Гризла (от хто взяв собі позивний із розумом — за прізвиськом холодноярського отамана Семена Гризла). Чотовий дав команду на збірку.

Той день минув щасливо для всіх азовців. У нас не було навіть трьохсотих, і Сіроманець сказав, що, може, це завдяки тій берегині, що якимось дивом опинилася в нашому секторі. Цей Сіроманець мені подобався дедалі більше: по-перше, з його слів виходило, що скіф'янка сама опинилася на тому подвір'ї, а не притягнув її туди якийсь фермер-хапуга, а по-друге, Сіроманець уже засвоїв навіть таке слівце, як берегиня. Логічно: якщо вберегла, то берегиня.

Уже на базі я дізнався, що в 23-й бригаді, яка того дня співдіяла з нами, загинуло двоє. Один із них, дев'ятнадцятирічний хлопчина, навіть не встиг узяти собі позивний. Його називали Вовчик.

2

Жоден добровольчий батальйон не має такої розкішної бази, як наша. Це колишня дача президента-втікача, яку він змостив собі, ще як був губернатором Донеччини, а згодом, коли оселився в Межигір'ї, передав ці володіння своєму старшому синові — Стоматологу.

Маєток лежить на березі Азовського моря в селищі Урзуф, яке раніше належало до курортної зони, а тепер опинилося в зоні АТО, як називають четверту російсько-українську війну брехливі політики та шанувальники чорного гумору. Торік у квітні найманці Стоматолога почали тут збирати всіляку сепаратистську сволоту, запасатися зброєю, а вже 26 травня ми, будучи ще чорними чоловічками, без особливих зусиль захопили маєток для власних потреб. Тоді ходило багато чуток про чорних чоловічків, котрі невідь-звідкіля з'явилися на Донбасі. Чорне завжди більш загадкове і небезпечне, ніж зелене чи синє, —

чорні запорожці, чорні прапори, чорні клобуки... А вся штука була в тому, що ми, не маючи військового обмундирування, зодяглися в дешеві чорні роби цивільних охоронців без будь-яких розпізнавальних знаків.

Ще більше тоді говорили про величезний арсенал зброї та неймовірну суму грошей, що начебто ми захопили на цій латифундії, але то були перебільшення. Маєток виявився відносно скромним, тут не було й тіні межигірського блиску й пишноти, своїми корпусами, флігелями та іншими прибудовами ця резиденція радше нагадувала посередній радянський санаторій. Навіть меблі тут були дешеві, такі собі шафи-стільці, хіба що подекуди в холах стояли м'які крісла. Воно й зрозуміло: колишній господар та його чада давно втратили інтерес до Урзуфу як зони свого відпочинку чи оздоровлення. Якщо тут і були колись предмети надмірної розкоші, то вони щезли безслідно, як золотий батон з Межигір'я, що давно перетворився на міф.

Але нас, чорних чоловічків, така база цілком задовольняла, хоча й не було там місця для комфортного спання всьому батальйону, тому деякі приміщення ми облаштували під касарні. Щоб надати цій обителі людського вигляду, я розписав її вхідну браму (псевдо Маляр зобов'язувало) на свій смак — посередині зобразив емблему «Азову» з латинської, власне староукраїнської літери «N», яку посередині перетинає впоперек літера «I» — ідея нації, — а по обидва боки емблеми намалював двох козаків у червоних жупанах à la Базилевич, котрий так класно ілюстрував «Енеїду» Котляревського, що я ще студентом вивчив цю поему напам'ять. Лише тут я недавно дізнався, що мій улюблений художник Анатолій Базилевич виріс у Маріуполі.

До того ж маріупольська майстриня Оля Черьомушкіна розмалювала майже півтораєта метрів фасадної огорожі петриківським розписом так, що нашу базу вже можна було б заносити до Книги Гіннеса. Тільки навряд чи хто приїде до нас від тієї поважної установи. З маріупольської адміністрації приїжджало два чуваки, то відразу витріщилися на емблему «ідея нації» й запитали — а што ета за свастіка у вас нарисована?

— Це Гітлер, — сказав я. — Він намальований у манері абстракціонізму. Хіба ви не впізнали Адольфа Гітлера?

Вони мовчки проковтнули мій жарт, проковтнули його у прямому розумінні, я навіть бачив, як ворухнулися борлаки на їхніх горлянках,

та й що їм лишалося робити, якщо це вже було після того, як чорні чоловічки взяли Маріуполь. Як зараз пам'ятаю той спекотний день 13 червня, асфальт плавився і грузнув під ногами, п'ятниця була, пекельна п'ятниця, а ще більше пам'ятаю ніч, коли ми перед наступом ночували в аеропорту. Кажу ночували, а ніхто ж не стулив і ока, така тривога тремтіла в усьому тілі, в кістках, у волоссі, нерви були на межі. Ще й повен місяць висів у небі, як вовче око, — круглий, ясний, у синьому обручі. Такий місяць ще був на Майдані, коли горів Будинок профспілок, а в ньому горіли наші хлопці, і висів той місяченько так низько, що його діставав чорний дим, його діставало навіть криваве полум'я, бо ясний диск раптом перекреслила багряна блискавка, і на якусь хвилю мені відібрало тям, не міг пригадати, де я тепер і на якому світі.

А над Маріуполем теж стояв такий місяць, який не дає заснути і в мирну годину, він дивився згори вовчим оком ще й на світанку, коли о четвертій вишикував нас комбат Білецький. У блідому світлі лице його було теж бліде, аж біле, він звернувся до нас дуже коротко. «Мужики, — сказав він, — раптом що — ніхто не буде забутий». І стояли перед ним «мужики» ще ті — вісімнадцятирічний Хома з Волині, дев'ятнадцятирічний ультрас Аксьон із Луганська, двадцятирічний Гризло з-під Києва, багато нас там таких стояло, котрі безоглядно покинули університети, покинули свої родини, залишили недоцілованих дівчат, втекли від жінок, та під ту місячну хвилю нас менше за все цікавило, чи забуде нас хто, чи ні, ми поривалися вперед, ми знали, на що і за що йдемо, але мені сподобалося, що комбат не говорив про Україну, не говорив про святий обов'язок, а тільки так, коротко: раптом що — ніхто не буде забутий.

Від «раптом що» Бог милував, ми очистили місто малою кров'ю, трьох бійців поранило, один трьохсотий був дуже тяжкий, але хто і якими дозами може виміряти більшу чи меншу кров?

Хто і чим зміряє те почуття чи бодай знайде йому адекватну назву, коли ти звільняєш місто від бандитського кодла, а мирні жителі показують тобі дулі, сиплють услід прокльони чи — бачив я і таке — виставляють з вікна голе озаддя? Потім мені навіть приснилося, що я стріляю в ту паскудну вітрину з підствольника, голова відлітає, а срака залишається на місці, ніби живе сама по собі, живе своїм окремішнім срачиним життям і власним срачиним розумом.

Але, крім таких кошмарів, мене іноді навідували й добрі сни. Останнім часом навіть являлася ночами та жінка-скіф'янка, може, тому, що після зустрічі з нею на фермерському дворіщі вона не йшла мені з думки. Її загадкове обличчя, руки, складені внизу живота, ні-ні та й зринали перед моїми очима. Я спіймав себе на тому, що думаю про скіф'янку як про живу істоту, і чомусь був певен, що й вона мене пам'ятає. Бо в мої сновидіння вона завжди являлася під таку хвилину, що скажи комусь — не повірить.

Стояли ми знов-таки трійкою на дальньому блокпості, що ближче до передової, — ми такі блокпости називаємо гніздами, — і сталася там пригода, про яку соромно було б навіть згадати, якби не та дивовижа. Соромно тому, що ми, як останні лінюхи, порушили порядок несення варті, коли вночі один боєць спить, а двоє чатують. Тієї ночі ми чомусь вирішили, що можна спробувати навпаки: двоє спатимуть, один пильнуватиме.

Гніздо наше стояло на ґрунтовій дорозі під ріденькою лісосмугою. По один бік — акацієва посадка, по другий — поле, скільки око сягає. Довкола все спокійно, ніч тиха, зоряна, але безмісячна. Віднедавна я часто приглядався до місяця, мені здавалося, що від цього козака багато чого залежить.

— Давай, Маляре, — сказав Єгер, — ми з Сіроманцем передрімаємо, потім я тебе підміню.

— Добре, — кажу.

Вони вмостилися спати, а мені раптом щось темне торкнулося серця. Буває так — ні сіло ні впало накотиться безпричинна тривога. Пригадалося навіть, як ті козаки — Шевчик і хто там іще — так загралися в карти на чатах, що пропустили турків на Січ. Я думав про всяку всячину, а мене пробирав дедалі гостріший неспокій. Проте це була не та схвильованість, яка не дає заснути, це була підступна тривога, яка, навпаки, враз відступивши, кидає тебе в сон. Принаймні так сталося зі мною, коли я сидів, зіпершись спиною на загороджувальну бетонну балку, й не зоглядівся, як задрімав. Не знаю, скільки тривав мій сон, — може, годину, може, кілька хвилин, та раптом я побачив скіф'янку, побачив її кам'яне обличчя, яке взялося тріщинами, а на тому місці, де мав би бути у неї рот, враз утворилася чорна діра. Вона хотіла мені щось сказати, вона так силкувалася вимовити бодай слово, що тріснув камінь, і мене щось як підкинуло, я

роздер очі аж до лоба й побачив, як метрів за сорок від нашого гнізда у лісосмугу майнула чорна тінь.

Не знаю, чи правильним було моє рішення, чи спрацював інстинкт, але я не став нишком будити хлопців, а згарячу сипонув з акаема довгою чергою по лісосмузі. Я ще не випустив і ріжок, як Єгер із Сіроманцем зайняли бойові становища, Єгер за напрямком мого вогню шукав у темноті мішень — що там, хто там? — а Сіроманець уже лупив з РПГ — х-га-га! — і корчував акаційки кабачками^[1].

Нам ніхто не відповів вогнем, ми припинили стрілянину, і я вже подумав було, чи не приверзлася мені та тінь, чи не даремно я здійняв такий алярм? До світанку ми просиділи вкрай намагнічені, я розповів хлопцям, як помітив людський силует і був певен, що до нас підкрадається диверсійна група, але змовчав про те, що заснув, тож і про скіф'янку не міг нічого сказати. Хай колись іншим разом.

Як тільки трохи розвиднилося, я зайшов у лісосмугу і неквапом рушив до того місця, де побачив людську постать. Є! Під пошарпаною акацією ницьма лежав «камуфляж» у бронежилеті й чорній в'язаній шапчині.

Я тихо свиснув. Підійшов своєю котячою ходою Єгер і, ретельно оглянувши місцину, сказав, що їх тут було щонайменше четверо.

— Бачиш кров? — показав він на прим'яту траву за кілька кроків від убитого. — Когось ми тут добре поцілили, і його, очевидно, винесли звідси ще живим.

Єгер обстежив «камуфляж» без шевронів (я не захотів навіть дивитися на обличчя двохсотого, коли мій товариш перевертав його на спину) і сказав, що покійник зодягнутий у «горку»^[2]. Проте ніяких документів Єгер не знайшов, хоча й сепари, і російські спецназівці часто носили при собі паспорти чи військові квитки навіть там, де без них можна було обійтися. Але у цього конспіратора Єгер не знайшов ніяких паперів, нічого такого, що могло б нас зацікавити. Окрім зачохленого ножа, при ньому не було навіть зброї; видно, його братани, втікаючи, підхопили з собою.

Єгер розчохла трофейного ножа. Я бачив, що його, як завжди, доймає сумнів.

— Ти йди, — сказав він. — Іди до Сіроманця, а я тут ще дещо огляну.

Я з полегкістю пішов на гніздо, ковтаючи нудоту, що підступила до горла. Знав, що зараз Єгер проробить ще одну процедуру, яка мені не сподобається. Ні, він не відрізатиме вуха чи носа, але розпанахає ножем одяг на тих місцях, де найчастіше роблять татуювання.

— Ну, що там? — спитав Сіроманець.

— Одного завалили, — сказав я. — А була група.

— Дивно, — мовив Сіроманець.

— Що ж тут дивного?

— Що завалили тільки одного, — сказав Сіроманець.

— Єгер каже, ще одного поранили. Його винесли.

— Дивно, — сказав Сіроманець.

— Що дивно?

— Що його винесли. При такій катавасії вони рідко це роблять.

Сіроманець закурив і сховав сигарету в рукав, хоча вже розвиднилося.

Підійшов Єгер.

— На грудях двоголовий орел, — сказав він.

— Ну, звісно, — Сіроманець затягнувся цигаркою і випустив дим у руду бороду. — Завдали ми собі клопоту.

— Чим? — спитав я.

— Його треба закопати. За день він засмердиться, і тут не буде чим дихати.

— А може, по нього ще прийдуть? — подумав я вголос.

— Може бути й таке, — сказав Єгер. — Тримаймо носа за вітром.

І тут до нас долинув гуркіт мотора.

Десь далеко під лісосмугою ревів БТР, який, без сумніву, рухався до нашого блокпосту. Але, на щастя, рухався з нашого боку. Видно, там чули стрілянину і тепер поспішали з'ясувати, що тут сталося. Хоча допомоги ми не просили.

Напруга спала, і я згадав свій сон. Побачив потріскане обличчя, виїмки очей і круглий рот, що прорізався в камені.

Чорт забирай! Як таке може бути?

А ще я подумав, що їй там не місце, де стоїть вона зараз.

Я заберу її звідти. Хай там що, а за першої слушної нагоди я її заберу.

Повернувшись на базу (після того як нас замінили на блокпосту), ми пішли скупатися в Озівському морі^[3]. Хоча наша обитель стояла на його березі, таке задоволення нам випадало нечасто. Та після гарячої роботи я завжди поривався до моря, щоб зняти стрес. Тупо лягав на мілководді й чекав, поки все в мені вляжеться. Єгер із Сіроманцем плавали, пірнали, пирхали водою, як слони, а я лежав на міліні і вслухався, як вода гамує в мені легенький дроз.

До нас приєднався чотовий Гризла. Він вийшов на берег з автоматом і книжкою (зі зброєю ми не розлучалися ніколи), і я косував одним оком, як він роздягається. Мені подобався Гризлів оголений торс — зліва, де серце, на його тілі був витатуйований увесь декалог українського націоналіста.

У Гризла ще по-юначому добре, відкрите лице і борода, відрощена на раніше не голених щоках та підборідді, ніжна, як пух. Він не курить, не п'є, не вживає лайливих слів і червоніє, коли поруч нього матюкаються. Гризла — справдешній націоналіст. Бо у нас же як? Якщо ти розмовляєш своєю мовою, наприклад, у Києві, Харкові чи в Кривому Розі, то ти вже націоналіст. Україна в цьому справді унікальна країна, яких більше немає у світі. Тут націоналістами називають людей тільки за те, що вони розмовляють своєю мовою. А якщо ці самолюбці ще й хочуть, щоб із ними також говорили по-їхньому, тоді бери вище — це вже нацисти, расисти чи щонайменше фашисти. Такі ми, українці. Тому так і живемо. Обираємо собі владу завжди з чужинців, щоб нас, боронь Боже, не назвали ксенофобами. Обираємо перевертнів, чмошників і бариг, щоб часом до керма не дорвався якийсь націоналюга-фашист, котрий поставить у центрі Києва пам'ятник Бандері і заборонить на телебаченні російські серіали.

Візьміть хоч би й цього Гризла. Для нього свято — це бій. Для когось свято — це Восьме березня, Перше травня, День податківця, День митника чи бухгалтера, а для Гризла — бій. «Ну, і що він зробить в економіці, яка понад усе?» — питають бариги і чмошники. Але я хотів би, дуже хотів би, щоб наш чотовий став бодай міністром оборони. Тоді ми багато чого дізналися б — хто зливав, хто грів руки, чому війні не видно кінця. Хоча ми й так знаємо чимало. Уже всі бачать, звідки ноги ростуть, а що вдієш? Націоналісти, фашисти,

расисти й нацисти на війні. А «в миру» толерантні, гуманні, помірковані демократи. Яюсь ми затримали бариг із пом'ятими вухами, що розкопували водогінні труби на металобрухт, — і з тими не змогли нічого зробити. Їхній старший кудись подзвонив, і через хвилину на зв'язку вже був наш командир. Він сказав, що права рука міністра МВС веліла відпустити затриманих, бо вони під прикриттям «сантехників» працюють на нас. Ми, скреготнувши зубами, їх покошмарили, а потім таки відпустили.

Оголений, бородатий, на тринадцять років молодший за Ісуса Христа, Гризло іде до мене. Він не загібає ногами, а, як Ісус, іде по воді. Зупиняється, і я читаю на його худому, м'язистому торсі слова, які знаю напам'ять:

«Не дозволиш нікому плямити ні слави, ні честі Твоєї нації».

— Маляре, — каже Гризло. — До тебе є серйозна справа.

— Угу, — кажу я.

— Дуже серйозна справа, — наголошує Гризло.

— Намалювати Гітлера?

— Ні. Цього разу пропозиція буде не малювати. Завтра вранці з тобою говоритиме Ідеолог.

— Он як!

Ідеолог — це заступник командира з питань ідеології. Серйозна фігура, тому я вірю, що й розмова буде серйозна.

— Добре, — кажу. — А що за пропозиція, якщо не секрет?

— Він тобі скаже.

Гризло тримає інтригу. Щоб я менше розпитував, він на міліні пірнає під воду і, як індіанець, стрілою пливе до хлопців.

Невдовзі ми виходимо на берег, і, поки обсихаємо, я маю нагоду ще раз помилуватися на шедеври, наколені на тілі Єгеря і Сіроманця. Ескізи до цих татуювань я сам-таки й малював на прохання моїх побратимів, а потім інші майстри вибивали їх на шкірі. У Єгеря на всю спину красується козарлюга з двома схрещеними шаблоками, а в Сіроманця на передпліччі — Святослав Хоробрий у кольчuzі й шоломі. Багато наших бійців наколюють собі ще тризуби та знак Чорного Сонця, який можна побачити й на емблемі «Азову». Бувалі в бувальцях та ідейно підковані патріоти набивають собі на ліктях павутину, яка означає не лише їхню особливу небезпечність, але й фанатичну відданість своїм ідеалам та принципам. Це вже чисті арії, поруч із

ними всілякі фашисти, нацисти, расисти та інші радикали-аматори відпочивають.

Якщо я коли-небудь робитиму собі тату, то оберу Чорне Сонце. Воно теж нагадує павутину, але цей знак набагато глибший. З ним поспішати не можна. Поки що я не впевнений, чи наблизився до того духовного щабля, який дозволив би мені це зробити. Бо якщо ні, то краще не бавитися в такі ігри — Чорне Сонце не прощає легкодумства й нещирості.

— Готуйся, Маляре! — сказав Гризло.

— До чого?

— Побачиш!

Він, як хлопчисько, підстрибує на одній нозі, затуливши долонею вухо (вода потрапила), і літери на його торсі теж стрибають, але я легко прочитую:

«Будь гордий з того, що ти є спадкоємцем боротьби за славу Володимирового тризуба».

Я чую, що море витягло з мене втому й тривогу. Це зовсім не те, що було після Іловайська. Тоді волосся на тілі й на голові стояло дибки. На руках воно стирчало, як дріт. Коли приїхали на базу, я теж впав знеможений у воду і пролежав отак з годину, а коли вийшов на берег, відчув, що волосся на мені знов најачилося. Я навіть побачив, як воно настовбурчується на руках від зап'ястя до ліктя.

А все починалося без напруги. Вранці наша колона зупинилася перед Іловайськом недалеко від села Грабське — оголосили перепочинок. Ми повискакували з КамАЗів, спершу переминалися з ноги на ногу, а потім зрозуміли, що це надовго, й пішли до лісосмуги на перекур. Посідали на траві, повлягалися хто де бачив і чекали команди. А її не було. Незважаючи на вранішню годину, сонце пекло по-серпневому.

— Кого ждемо? Доки це буде? — нервували хлопці.

Потім нам сказали, що чекаємо підкріплення: повинні підійти танки, бетеери, важка артилерія. Мають прибути навіть два генерали. Якщо хтось думає, що ми дуже зраділи такому підкріпленню, то це не зовсім так. Танки завжди віщують велику битву, а ми готувалися до легкого піхотного наступу. Тому та звістка швидше викликала хвилювання, аніж заспокоєння. Принаймні у мене. Якщо казати відверто, це був страх. Ще не такий великий, щоб волосся дибки, але

це вже було те відчуття, що холодить груди. Ти намагаєшся його прогнати, а в голову лізуть ще більші дурниці.

Під'їхала ще одна колона, як виявилось, криворізька бригада. Хлопці підійшли до нас розпитати, що тут і як.

— Чого чухаємося? — весело спитав водій беемпе, хоч видно було, що він схвильований. Тому й говорив так весело.

— Запитання не до нас, — сказав я.

Ми розговорилися, і виявилось, що цей хлопчина з одного зі мною району, з села Вишневого. Звали його Олег. Ми з ним до цього ніде не перетиналися, бо він був значно молодший за мене. Худий, щупленький, камуфльована форма висіла на ньому, як на кілку, ніби він зняв її з чужого плеча. Хтось навіть пожартував:

— Ти що, когось роздягнув? Чи взяв одежину на виріст?

Він помітно знітився, мабуть, соромився, що на нього важко підібрати форму, але відповів з гідністю:

— Форма повинна бути просторою. У нашому ділі це важливо.

— Правильно, — сказав Маестро. — Розмір має значення.

— А як на мене, то нічого не має значення, — випустив дим у руду бороду Сіроманець.

— Тобто?

— Усе залежить від удачі.

— Удачу треба ловити, — сказав Маестро. — Вона сама не приходить.

— Авжеж, — погодився Сіроманець. — Сама приходить тільки вона.

— Хто? — спитав Єгер.

— Х-га-га. Смерть, хто ж іще?

— Знайшов, про що говорити.

— Смерть — це не найгірше, що може бути, — сказав мій земляк Олег.

— А що? — спитав Єгер.

— Полон.

— Полон?

— Чув же, що вони витворяють?

Я знав, що зараз про це не можна говорити і думати. Від теперішніх наших думок і настрою багато залежало. Але єдине, що справді до тебе приходить само, — це думка чи згадка, яку ти не

можеш прогнати. І оскільки мова зайшла за полон, то я не міг не згадати Ядра. Позивний Ядро він дістав за те, що був металником ядра і займав призові місця на різних змаганнях. Сам маріуполець, Ядро виріс у цьому місті таким націоналюгою, яких у Львові чи в Коломиї ще пошукати. На його здоровому, м'язистому тілі не було живого місця від татувань, шкіра Ядра являла собою велику енциклопедію нашої символіки — від тризуба і Святослава Хороброго до Чорного Сонця та павутини. Ядро був класним снайпером і мав таку світлу голову, що ми бачили його щонайменше мером Маріуполя.

— Малярє! — зверталися до мене хлопці. — Ти ж намалюєш Ядрові бігборди на виборчу кампанію?

— Безоплатно! — казав я. — Його круглу, як ядро, пику я намалюю під циркуль.

— Ні, ми цілком серйозно.

— А я хіба як?

І далі ми вже змагалися, хто придумає краще гасло на бігборд майбутнього мера Маріуполя Ядра.

— Тому, що справедливий! — вигукував Сіроманець.

— Тому, що послідовний!

— Тому, що скромний і совісний!

— Тому, що почує кожного! — кричав ще хтось, але його рішуче перебивали: ну ти, бля, вопше.

— Тому, що не злодюга! Не хапуга і не базікало! Не зек і не хам!

— Та ні, — казав я. — Ядро ж буде намальований зі своєю снайперською гвинтівкою, через те напишемо так: **ТОМУ, ЩО ПИЛЬНИЙ**.

— Круто! — погоджувалися хлопці, однак і далі перебирали всі вагомні слівця, які можна було поставити після «тому, що»: не задавака, не скупий, не голубий, не мудак, не червоний, не гнучкошиєнко, не поц, не бухає...

Ядро на те тільки поблажливо усміхався. Мовляв, дурійте, дурійте, а я ж то ще своєї згоди не давав. І усмішка на його круглому обличчі теж була кругла, як ядро. Вони, ці здоровані, майже всі такі. Мій дід Сашко був ковалем, залізму коцюбу зав'язував у вузол, а кажуть, що за свій вік мухи не зобидив.

Тому, якщо серйозно, то я написав би на бігборді Ядра одне слово: «**ЛЮДЯНИЙ**».

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.

1

Кабачки — так на своєму жаргоні бійці називають стрільна до гранатомета.

[\(<< back\)](#)

2

«Горка» — різновид військового однострою російського виробництва.

[\(<< back\)](#)

3

Давня слов'янська назва Азовського моря.

[<< back](#)

4

«Розгрузка» — військовий жилет з кишенями для магазинів, гранат, аптечки тощо.

(<< back)

5

Дискотекою бійці називають активні бойові дії.

(<< back)

6

Хрон — хронічний алкоголік.

(<< back)

7

Від АГС — станковий автоматичний гранатомет.

(<< back)

Узо — грецька анісова горілка.

(<< back)

9

Йдеться про «Енеїду» Івана Котляревського.

(<< back)

FB2 document info

Document creation date: 9 May 2018

Created using: indd2fb2 software